

Gentrification και εκτοπισμός.

Σήμερα η επιβολή του δυτικού πολιτικού, πολιτισμικού και οικονομικού μοντέλου εξαπλώνεται ραγδαία σε πολλά μήκη και πλάτη του πλανήτη. Η διαδικασία αυτή έχει σημαντικές επιπτώσεις και στον αστικό χώρο. Η προσπάθεια συγκεντροποίησης του κεφαλαίου στον πυρήνα κάποιων μητροπόλεων, σε συνδυασμό με την ανάπλαση κεντρικών περιοχών πολλών μεγάλων πόλεων, παγκόσμια διαμορφώνουν το έδαφος για την εμφάνιση του gentrification και τη διαμόρφωση των σύγχρονων μητροπολιτικών κέντρων.

Το gentrification είναι ένα όπλο που δημιουργεί και διατηρεί τις κοινωνικές διαίρεσεις και αναπαράγει σε κάθε μητρόπολη τις παγκόσμιες ιεραρχίες και ανισότητες. Του gentrification προηγείται μια περίοδος υποβάθμισης («γκετοποίησης») των περιοχών που θα υποστούν αργότερα gentrification. Πληθυσμοί στιγματίζονται και περιθωριοποιούνται και είναι αυτοί που αργότερα θα εκτοπιστούν. Ο εκτοπισμός αυτός εκλαμβάνεται από διάφορους ως παράπλευρη συνέπεια του gentrification ενώ από άλλους ως κυρίαρχος στόχος του. Φυσικά, εάν διαχωρίσουμε το σχεδιασμό από την πολιτική ή την ταξικότητα, καταλήγουμε να ασχολούμαστε με σχέδια επί χάρτου, αφήνοντας τους ανθρώπους απέξω.

Ενδεχομένως, να μην μπορούμε να μιλήσουμε για σαφή παραδείγματα gentrification στην Αθήνα. Παρόλα αυτά, σε αντιστοιχία με πόλεις που αποτελούν χαρακτηριστικά παραδείγματα τέτοιων διαδικασιών, μπορούμε να βρούμε πολλά κοινά στοιχεία μιας διαδικασίας που εξελίσσεται. Η εκάστοτε κοινωνική και πολιτική συγκυρία αντανακλάται στον αστικό χώρο. Έτσι, εκτοπισμοί ασθενέστερων ομάδων (αστέγων, οροθετικών, τοξικοεξαρτημένων, μεταναστών), με πρόσχημα την εκκαθάριση και την ανάπτυξη, όπως είδαμε το προηγούμενο διάστημα στο κέντρο της Αθήνας, δεν θα μπορούσαν να είναι άσχετοι από την οικονομική συνθήκη και την πολιτική διαχείριση. Επιχειρήσεις «σκούπα», μετακινήσεις καλλιτεχνών και φοιτητών σε υποβαθμισμένες περιοχές, προτάσεις αναπλάσεων σε γκετοποιημένες γειτονιές, νέες γραμμές του μετρό είναι μερικά στοιχεία της διαδικασίας που εντοπίζουμε και σε πολλές περιοχές του κέντρου της Αθήνας.

Είναι σημαντικό να καταλάβουμε πως το gentrification αποτελεί μια στρατηγική της νέας/της νεοφιλελεύθερης πολεοδομίας, μιας πολεοδομίας η οποία εξυπηρετεί το παγκόσμιο κεφάλαιο και μεταφράζεται διαφορετικά από πόλη σε πόλη ανάλογα με το ρόλο της καθεμίας στον παγκόσμιο χάρτη.

ΜΑΡΙΑ ΜΠΟΥΣΔΕΚΗ Φοιτήτρια Τμήματος Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Πανεπιστημίου Πατρών.